

Apostolien teot 2

Apt. 2:1-33

Tässä Alusta alkaen –ohjelmassa aloitimme viime kerralla Apostolien tekojen tutkimisen ja pääsimme sen ensimmäisen luvun loppuun. Nyt jatkamme toisesta luvusta ja edelleen kanssani täällä studiossa on Savonlinnan seurakunnan aikuistyön kappalainen, Jani Lamberg. Äänitarkkailijana on edelleen vanha kunnon Wali Avent.

Pyhä Henki vuodatetaan

Kun sitten koitti helluntaipäivä, he olivat kaikki yhdessä koolla. Yhtäkkiä kuului taivaalta kohahdus, kuin olisi käynyt raju tuulenpuuska, ja se täytti koko sen talon, jossa he olivat. He näkivät tulenlieskoja, kuin kieliä, jotka jakautuivat ja laskeutuivat itse kunkin päälle. He tulivat täyteen Pyhää Henkeä ja alkoivat puhua eri kielillä sitä mitä Henki antoi heille puhuttavaksi (Apt. 2:1-4)

Helluntai oli jo juutalaisuudessa tärkeä juhlapäivä, jota vietettiin 50 päivää pääsiäisen jälkeen. Siitä tulee sen ulkomaankielinen nimi ”pentekosti”. Se tarkoittaa sananmukaisesti ”viideskymmenes”. Viisikymmentä päivää nimittäin kesti juutalaisten vaellus Egyptistä paon jälkeen Siinain vuoren juurelle, jossa Jumala antoi kansalleen 10 käskyn lain. Helluntai oli siis alunperin 10 käskyn antamisen muistojuhla.

Tänä samana juhlapäivänä Jumalan Pyhä Henki vuodatettiin Jeesukseen uskovan seurakunnan päälle. Näin syntyi kristillinen kirkko.

Helluntain hienoa vertauskuvallisuutta

Tässä on paljon hienoa symboliikkaa. Jeesukseen uskovassa kirkossa Pyhän Hengen läsnäolo uskovien sydämässä on samassa asemassa kuin kymmenen käskyn laki on juutalaisuudessa. Kristillisessä kirkossa perimmäisenä voimavarana ei ole se, että Jumalan laki opastaa oikeaan elämään. Voimavarana on Jumalan Hengen vaikutus ja läsnäolo ihmisen sisimmässä. Jumalan tahto ei jää kymmenen käskyn kivitauluihin ulkonaiseksi opetuksiksi. Ei, vaan Jumalan Henki uudistaa ihmisen sisimmän ja saa aikaan, että ihminen alkaa mielellään täyttää Jumalan tahdon. Tätä symboloi se, että Pyhä Henki vuodatettiin nimenomaan viidentenäksykymmenentenä päivänä pääsiäisestä, samana ajankohtana, jolloin laki annettiin.

Pyhän Hengen vuodatuksen aikana kuului kova kohahdus, kuin kova tuulenpuuska. Tässäkin on vertauskuvallisuutta, sillä kreikan ja heprean kielissä ”henki” ja ”tuuli” ovat lähes sama asia.

Toinen Pyhän Hengen merkki, tulenlieskat, viittaa Vanhaan testamenttiin. Siellä tuli oli Jumalan ilmestymisen merkki. Se, että Pyhän Hengen lieskat olivat kielen muotoisia, viittaa siihen, että Hengen olennainen tarkoitus on se, että kirkko voisi kielellään eli puheellaan todistaa ihmisille Jeesuksesta. Pyhällä Hengellä täyttyneet alkoivat puhua eri kielillä, sen mukaan kuin Henki antoi

heille puhuttavaa. Tämä kertoo siitä, että puhuttu todistus Jeesuksesta oli vietävä kaikkialle maailmaan, sen kaikilla eri kielillä. Eikä se ollut mitä tahansa puhetta, vaan nimenomaan Pyhän Hengen antamaa puhetta Jeesuksesta.

Väkijoukko ihmettelee

Jerusalemissa asui hurskaita juutalaisia, joita oli tullut sinne kaikkien kansojen keskuudesta, mitä taivaan alla on. Kun tämä ääni kuului, paikalle kerääntyi paljon väkeä, ja hämmästyys valtasi kaikki, sillä jokainen kuuli puhuttavan omaa kieltään. (Apt. 2:5-7)

Porukkaa oli Jerusalemissa hyvin paljon, myös ulkomailla asuvia ns. diasporajuutalaisia, sen vuoksi, että oli helluntaijuhlan aika. Ihmiset kuulivat kovan kohahduksen, juoksivat katsomaan, mikä sen aiheutti, ja näkivät innostuneet alkukristityt puhumassa eri kieliä. Tietenkin he hämmästyivät.

He kysyivät ihmeissään: "Eivätkö nuo, jotka puhuvat, ole kaikki galilealaisia? Kuinka me sitten kuulemme kukin oman synnyinmaamme kieltä? Meitä on täällä partilaisia, meedialaisia ja elamilaisia, meitä on Mesopotamiasta, Juudeasta ja Kappadokiasta, Pontoksesta ja Aasian maakunnasta, Frygiasta, Pamfyliasta, Egyptistä ja Libyasta Kyrenen seudulta, meitä on tullut Roomasta, toiset meistä ovat syntyperäisiä juutalaisia, toiset uskoimme kääntyneitä, meitä on kreetalaisia ja arabialaisia - ja me kaikki kuulemme heidän julistavan omalla kielellämme Jumalan suuria tekoja." He eivät tieneet, mitä ajatella. Ihmeissään he kyselivät toinen toiseltaan: "Mitä tämä oikein on?" Mutta jotkut pilkkasivat: "He ovat juovuksissa, makeaa viiniä täynnä." (Apt. 2:7-13)

Tästä raamatunkohdasta tulee sanonta, että ”väkeä on kuin helluntaiepistolassa”.

Tekstinpätkä kuvastaa hyvin Luukkaan kirjoitustyyliä. Hän keksi ihmisten suuhun puheita, jotka kuvaavat tilannetta ja tapahtumaa. On selvää, että ei kukaan tuosta ihmettelemään tulleesta väkijoukosta konkreettisesti tuollaista puhetta pitänyt. Mutta silti tuo puhe kuvastaa hyvin sitä, millainen ihmettelevän väkijoukon mielentila oli.

Vastaavanlainen historiankirjoituksen metodi oli hellenistisellä ajalla yleinen. Esimerkiksi Herodotos käyttää sitä historiategoksessaan, samoin Plutarkhos kirjassaan ”Kuuluisien miesten elämäkertoja”. Apostolien teoissa tulemme näkemään monta muutakin esimerkkiä tilanteista, joissa joku henkilö pitää Luukkaan hänen suuhunsa sepittämän puheen, joka ei selvästikään ole alkuperäinen, mutta kuvaa silti uskollisesti sen, mitä tapahtui.

Helluntaina tapahtunut Pyhän Hengen vuodatus oli ekstaattinen, karismaattinen tapahtuma. Siksi sen nähnyt, asiaa ymmärtämätön väkijoukko tulkitse sen siten, että apostolit olivat kovassa kännissä.

Pietarin puhe

Silloin Pietari astui esiin, ja muut yksitoista hänen kanssaan. Hän alkoi puhua kuuluvalla äänellä: "Kuulkaa minua, juutalaiset, te kaikki, jotka asutte Jerusalemissa! Tietäkää tämä: Eivät nämä miehet ole juovuksissa, niin kuin te luulette - nythän on vasta aamu, päivän kolmas tunti. Tämä on sitä, mikä profeetta Joelin suulla on ilmoitettu: "Viimeisinä päivinä, sanoo Jumala, minä vuodatan Henkeni kaikkiin ihmisiin. Teidän poikanne ja tyttärenne profetoivat, nuorukaiset näkevät näkyjä ja vanhukset ennusunia. Näin teen: palvelijoihini ja palvelijattariini minä vuodatan Henkeni niinä päivinä, ja he profetoivat. Minä näytän ihmeitä ylhäällä taivaalla, merkkejä alhaalla maan päällä: verta, tulta ja suitsevaa savua. Aurinko pimenee, kuu värjäytyy vereen, ennen kuin koittaa Herran päivä, suuri ja häikäisevä. Mutta joka huutaa avuksi Herran nimeä, se pelastuu (Apt. 2:14-21).

Kyseessä ei siis ollut humalatila eikä muukaan shamanistinen hurmos, vaan Jumalan Vanhan testamentin profeettojen kautta lupaama pelastushistoriallinen tapahtuma. Nyt toteutui se, että Jumalan Henki ei enää ollut Israelin profeetoille ja kansanjohtajille varattu erityinen lahja. Tuosta päivästä lähtien Pyhä Henki annetaan tavallisten ihmisten sydämiin, koska Jeesus on ansainnut hänet meille ja lähettää hänet meille Isä luota, niin kuin lupasi.

Sitten Pietari alkoi puhua sen mukaisesti, mikä Pyhän Hengen lähettämisen idea oli: Jeesuksesta todistaminen ihmisille:

"Israelilaiset, kuulkaa mitä teille sanon! Jeesus Nasaretilainen oli Jumalan teitä varten valitsema mies. Sen Jumala osoitti niillä voimateoilla, merkeillä ja ihmeillä, joita Jeesus hänen lähettämänään teki teidän keskuudessanne, niin kuin tiedätte. Tämän Jeesuksen te surmasitte. Te panitte lakia tuntemattomat pakanat naulitsemaan hänet ristiin, kun hänet oli annettu teidän käsiinne niin kuin Jumala oli suunnitellut ja ennalta nähnyt. Mutta Jumala herätti hänet, päästi hänet kuoleman kidasta. (Apt. 2:22-24)

Jeesus oli Pietarin mukaan "Jumalan teitä varten valitsema mies". Hän oli Messias, Pelastaja. Sen Jumala oli osoittanut niiden ihmetekojen kautta, joita Jeesus teki.

Sitten Pietari syytti kuulijoitaan: "Tämän Jeesuksen te surmasitte". Mutta se oli Jumalan suunnitelma, mistä todistaa se, että Jumala herätti hänet kuolleista.

Vanhassa testamentissa luvattu asia

Pietari jatkoi puhettaan sanomalla, että Jeesuksen ylösnousemus oli ennustettu Vanhassa testamentissa:

Eihän edes ollut mahdollista, että kuolema olisi voinut pitää häntä vallassaan, sillä Daavid sanoo hänestä: ”Minä näen alati edessäni Herran, hän pysyy oikealla puolellani, etten horjahtaisi. Siksi minun sydämeni iloitsee ja kieleni riemuitsee, vieläpä ruumiini on lepäävä toivossa, sillä sinä et hylkää sieluani tuonelaan etkä salli pyhän palvelijasi ruumiin maatua. Sinä osoitat minulle elämän tien. Minä saan nähdä sinun kasvosi, sinä täytät minut ilolla (Apt. 2:24-28).

Tässä Pietari siteeraa Psalmia 16 (Vanhan testamentin kreikankielisen laitoksen eli Septuagintan mukaan). Alunperin psalmi on viitannut Daavidin kärsimyksiin ja toivoon, mutta Pietari tulkitsee sen uudelleen ja soveltaa sen sanat Messiaaseen, Jeesukseen).

Miksi hän niin tekee? Sen hän perustelee seuraavaksi:

"Veljeni, kantaisästämme Daavidista voi varmasti sanoa, että hän kuoli ja hänet haudattiin. Onhan hänen hautansa tänäkin päivänä meidän nähtävissämme. Mutta Daavid oli profeetta, ja Jumala oli valalla vannonen luvannut asettaa Daavidin valtaistuimelle hänen oman jälkeläisensä. Daavid tiesi tämän ja näki ennalta Kristuksen ylösnousemuksen. Sitä hän tarkoitti sanoessaan, ettei Herra hylkää häntä tuonelaan eikä hänen ruumiinsa maadu (Apt. 2:29-31).

Psalmin 16 sanat eivät siis voi loppujen lopuksi puhua Daavidista. Siinähan sanotaan: ”Sinä et hylkää minun sieluani tuonelaan.” Daavid on kuitenkin kuollut ja haudattu. Hänen hautapaikkansa oli yhä Pietarin aikoina tiedossa (mistä muuten puhuu myös historioitsija Josefus [Ant. VII, xv, 3]). Tämä todistaa, että psalmin sanat ovat Daavidin puhuma profetia Kristuksesta, Messiaasta.

Varhaiskristittyjen Raamattu oli Vanha testamentti. He pitivät sitä Jumalan sanana. Se oli totta, sen pienimmätkin sanat ja vivahteet olivat totta. Siksi he etsivät siitä todisteita siitä, että Jeesus oli Jumalan lähettämä Messias.

Näin kirkon tulisi yhäkin tehdä. Tietenkin se pitäisi tehdä tavalla, joka on ihmisille ymmärrettävää ja mielenkiintoista ja vakuuttavaa. Näin nykykulttuurissakin voisimme tajuta, että Jeesuksessa ei ole kyse vain jostain uskovaisesta tunteilusta. Ei, vaan hän oli ja on Jumalan jo kauan, kauan sitten suunnittelema ja lupaama pelastaja.

Pyhän Hengen lahja Jeesukselta

Tämän Jeesuksen on Jumala herättänyt kuolleista; me kaikki olemme sen todistajia. Jumala on korottanut hänet oikealle puolelleen, ja hän on ottanut vastaan Isän lupaaman Pyhän Hengen lahjan ja vuodattanut sen, niin kuin te voitte nähdä ja kuulla (Apt. 2:32-33)

Pietari selitti väkijoukolle sen, mistä heidän ihmettelemänsä tilanne johtui: Se oli seurausta siitä, että Jumala oli 50 päivää aiemmin herättänyt Jeesuksen kuolleista. Apostolit olivat itse omin silmin nähneet ylösnousseen Jeesuksen. He olivat omin silmin nähneet, kuinka Jumala oli korottanut hänet

luokseen taivaaseen. Jumala oli antanut hänelle taivaassa oikeuden antaa Pyhä Henki lahjaksi ihmisille. Tuota oikeuttaan Jeesus nyt käytti ja antoi Jumalan Hengen häneen uskoville.

Kuka tai mikä tuo Pyhä Henki on? Hän on Jumala itse. Hän on Jumala meidän kanssamme läsnäolevana. Kristinuskon mukaan Jumala ei jää taivaaseen, kaukaiseksi ja tuonpuoleiseksi. Ei, vaan hän tulee meidän luoksemme, tekemisiin meidän kanssamme. Se on mahdollista, koska Jeesuksessa Jumala syntyi ihmiseksi. Hän ylitti Luojaan ja luotua erottavan äärettömän kuilun. Lisäksi hän sovitti syntimme. Niekään eivät enää voi erottaa meitä Jumalasta.

Mutta ilman Pyhää Henkeä tuo kaikki jäisi meidän kannaltamme historiaan, menneisyyteen, 2000 vuoden taakse. Pyhän Hengen takia näin ei käy. Pyhän Hengen takia Jeesus ja hänen tekemänsä pelastusteko tulee läsnäolevaksi todellisuudeksi jokaiselle, joka on kastettu ja joka uskoo Jeesukseen.